

las, då rent meteorologiska faktorer tydligen i detta fall räcka till för att förklara oron, närmast genom att snön försvårade näringsåtkomsten. Att fåglarna 1933 reagerade så mycket snabbare än 1930 berodde väl på att snö nu föll i mycket större utsträckning. Flyttningsriktningen är emellertid anmärkningsvärd: Ehuru fenomenet tydligen måste föras under rubriken „Rückzug“, avviker riktningen dock starkt från den normala höstflyttningsens (SW).

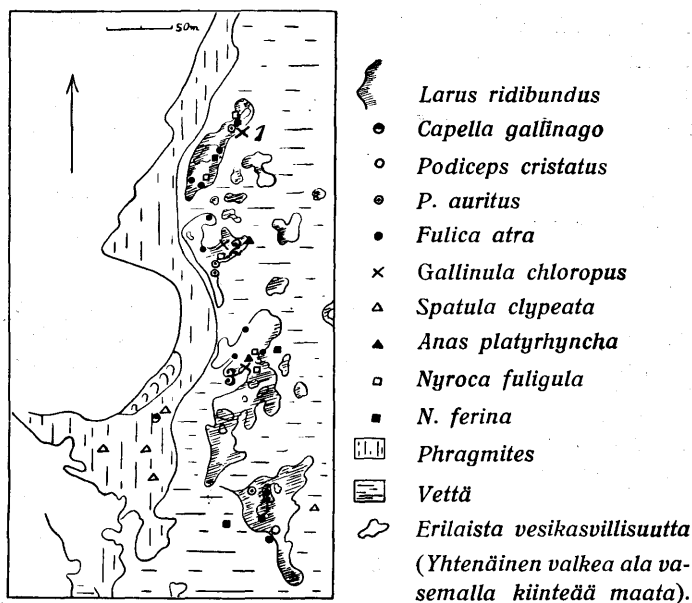
Zusammenfassung: Rückzug von Vögeln als Folge ungünstiger Witterung im Frühling. Am 20. IV. 1930 und 17. IV. 1933 wurde am Dorfe Seitlax (etwa 10 km SE der Stadt Borgå) ein starker Zug, hauptsächlich von Buchfinken, bei der späteren Gelegenheit spärlicher auch von anderen Arten, beobachtet. Die Zugrichtung war an den beiden Tagen SE. Am 17. IV. 1933 wurde der Zug gleichzeitig in Helsingfors (60 km westlicher), mit derselben Zugrichtung, beobachtet. In beiden Fällen hatten Tiefdruckverschiebungen das Einbrechen arktischer Luftmassen verursacht mit starkem Schneefall in den Niederschlagsgebieten der Zyklonen. 1930 brachen die Vögel erst 3 Tage nach dem Anfang (18. IV.) des Unwetters, 1933 schon am nächstfolgenden Morgen auf. Die Ursache zum Massenzug wird in den vom Schnee verursachten Nahrungsschwierigkeiten gesucht. Nur in dem ersten Falle war ein Temperatursturz zu beobachten (Diagr. 1), in dem zweiten aber nicht. Ob auch die luftelektrischen Phänomene an den Wetterfronten vielleicht eingewirkt haben, lässt sich beim gleichzeitigen Vorhandensein des Nahrungsfaktors nicht einschätzen. — Die Zugrichtung war sowohl von der normalen Frühlings- wie Herbstzugrichtung (NE resp. SW) stark verschieden.

Liejukana, *Gallinula ch. chloropus* (L.), pesivänä Vanhankaupungin lahdella.

LAURI TOIVARI.

Ollessani 4. VI. 1938 O. Hytösen kanssa lintuja rengastamassa Vanhankaupungin lahdella Helsingin lähellä, löysin liejukanan pesän. Pesä, jossa oli 9 munaa, sijaitti keskellä naurulokkiyhdyksuntaa (pesän läheisyydessä satoja naurulokin pesiä). Tarkempi sijainti käy ilmi oheen liitetystä kartasta, johon mainittu pesä on merkitty numerolla 2. Pesä oli, kuten kartasta näkyy, aivan vesikasvimättään (pääasiassa *Typha latifolia*'a ja *Phragmites*'ta) reunalla n. 20—30 cm vedenpinnan yläpuolella; rakennusaineksina käytetty yksinomaan *Typha*'n lehtiä. Lintuja ei näkynyt pesän lähetyvillä.

Samaan karttaan on merkitty kaksi muuta liejukanan pesää.

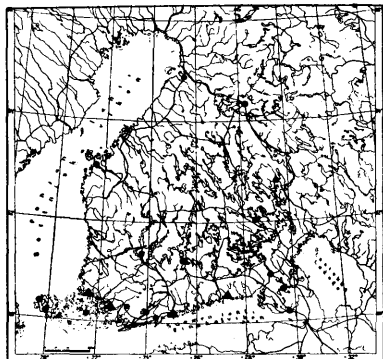
Kartta 1. Liejukanan pesimäalue Vanhankaupungin lahdella.

Ylemmän niistä löysi yliopp. V. HILTO 28. V. 1938. Pesässä oli 11 munaa; emo pesässä. Alimman pesän löysi lyseolainen E. HEINO samana päivänä. Pesässä oli 7 munaa, samoin lintu pesässä.

Kaikkien näiden kolmen pesän sijainti on samanlainen ja mielenkiintoista on todeta, että ne ovat juuri naurulokkien asuma-alueella. Tunnettuahan on, että liejukana on laji, joka valitsee pesimäpaikoikseen mahdollisimman rauhalliset vesikasvirikkaat paikat. Varmaankin naurulokkien tarjoama suoja vihollisia (lähinnä variksia) vastaan on ollut syynä pesien sijoittamiseen. Samalla alueella sijaisi lukuisia muitakin vesilintujen pesiä, kuten kartta osoittaa.

Tiedot liejukanan aikaisemmasta pesimisestä meillä ovat kovin niukkoja, sillä niitä on vain kolmelta paikkakunnalta, nimittäin Sauvosta pesä, jossa 1 muna, n. 1880 (vrt. J. A. PALMÉNIN tiedonanto 4. XII. 1880, Médd. Soc. pro Fauna et Flora Fenn. 1881, s. 257); Haminan luota 8. VI. 1891 (KIVIRIKKO); samasta paikasta 28. V. 1890 (HORTLING); Taivassalo 9. VI. 1884 (HORTLING); Haminan Kirkkojärvenissä 3. VI. 1932 (KUUSISTO). Näistä on kumminkin Haminasta 8. VI. 91 tavattu epävarma;

alkuaan pesä ollut Vaseniuksen kokoelmissa, mutta joutunut sitten Hougbergille, joka mainitsee siitä kirjeessään 2. III. 1909 J. A. Palménille, että munat ovat peräisin Saksasta Hallesta. — Haminan seudulla näyttää laji edelleenkin asustavan, sillä siihen viittaavat T. A. Putkosen havainnot kesältä 1938 (Palménin arkistossa). Tässä mainittujen pesimishavaintojen lisäksi on vielä eräitä havaintoja, joista eräät viittaavat pesimiseen (vrt. lähemmin HORTLING, KALLIOLA sekä Palménin arkistossa olevia tiedonantoja). Muista lajin esiintymistä meillä vrt. kartta 2.

Kartta 2. Liejukanan löytöpaikat Suomessa. Kolmioilla merkityt paikkakuntia, joista pesimishavaintoja. Pisteillä merkitty ne paikkakunnat, joista on muita havaintoja.

Liejukanaa on meillä toistaiseksi pidettävä vain satunnaisena pesijänä, mutta edellä esitetyt havainnot viittaavat siihen, että laji olisi meillä vakiintumassa. Lajin esiintymisestä muualla Itämeren ympärillä olevissa maissa mainittakoon, että se esiintyy pesivänä Itämeren etelärannikon maissa; yleisesti pesivänä Tanskassa, Norjassa sen esiintyminen rajoittuu etelä- ja keskiosiin, Ruotsissa se vakiintui jo viime vuosisadan lopulla (siis samoihin aikoihin, jolloin meiltä ensimmäiset pesimishavainnot) ja tavataa nyt verraten yleisesti pesivänä eteläosissa maata (JÄGERSKIÖLD & KOLTHOFF), Eestissä pesivänä, joskin harvinaisena (HÄRMS), esim. Matsalu-lahdella joka kesä pesii muutamia pareja (SITS). Liejukana on siis laji, joka muualla on leviämässä pohjoista kohti. Varmaankin lähitulevaisuudessa näin tulee käymään meilläkin.

Zusammenfassung: *Gallinula ch. chloropus* (L.) brütend bei Helsinki. 3 Nester mit Eiern wurden 28. V. und 4. VI. 1938 gefunden. — Übersicht über die bisherigen Funde der Art in Finnland. In der Karte bezeichnen die Dreiecke Brutnachweis.

Kirjallisuutta: HORTLING, I.: Ornitologisk Handbok. Helsingfors 1929—31. — HÄRMS, M.: Eesti linnustik. Tartu 1927. — JÄGERSKIÖLD, L. A. och KOLTHOFF, G.: Nordens fåglar. Stockholm 1926. — KALLIOLA, REINO: Das grünfüßige Teichhuhn, *Gallinula c. chloropus* (L.), in Lohja. Ann. Zool. Soc. Zool.-Bot. Fenn. Vanamo. Tom. 1, N:o 5. 1932—35. — KIVIRIKKO, K. E.: Suomen linnut. Porvoo 1926. — KUUSISTO, P.: Lintuhavaintoja Haminan Kirkkojärveltä, mm. liejukanasta (*Gallinula c. chloropus* (L.)). Luonnon Ystävä 1933, N:o 6. — SITS, ERIC: Materjale Matsalu lahe linnustikust. Tartu 1937.